- Karbon yoğunluğunu düşürmek üzere anahtar nitelikte olan bazı **"bilgi bazlı kıymetler"** yüksek karbon yoğunluğu olan alanlarda faaliyet gösteren şirketlerin elindedir. Örneğin temiz kömür alanındaki patentlerin sıralamasında ilk 20'deki 7 patent sahibi çelik sektöründedir.

Fikri mülkiyete gelince küreselleşme yok

- Bu alanda uluslararası işbirliğinin pek de geçerli olmadığı anlaşılmaktadır. İncelenen altı alt sektörde, sahibi birden fazla olan patent oranı sadece yüzde 1.5'tur. Ek olarak bu birden fazla sahibi olan patentlerin en az yüzde 87'sinde de ortaklar aynı ülkenin kuruluş veya şirketleridir. Ortaklı patentlerin ancak yüzde 2'sinde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden gelen kuruluş veya şirket ortaklığı görünmektedir.

Yapılan analizlere göre, teknolojik yeniliklerin yaygınlaşma hızını arttırmak konusunda uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi kritik önemde görülmektedir. Bu kapsamda, küresel demonstrasyon programlarının geliştirilmesi, yenilikleri hızlandırmak amacıyla teknoloji standartlarının geliştirilmesi, bilginin paylaşılması ve yenilik yapılmasını teşvik amacıyla açık platformlar oluşturulması gibi tavsiyeler yapılmaktadır.

İklim değişikliğinin önlenmesi konusunda uluslararası kamuoyuna daha fazla taahhütte bulunması beklenen ABD, bu konu etrafında fikri mülkiyet haklarının korunmasına yönelik önlemlerin sıkılaştırılması dahil korumacı politikalar geliştirmekte, iklim değişikliğini kendi şirketlerine yeni pazarlar açılması için bir fırsat olarak görmektedir.

Var olan politikaların devamı halinde, iklim değişikliği karşısında alınacak önlemler arasında teknolojinin önemli bir rolü olduğu dikkate alındığında, bu sürecin gelişmekte olan ülkelerin bağımlılıklarını pekiştirecek nitelikte olacağı açıktır.

KAYNAKLAR

- Foreign Relations Authorization Act, Fiscal years 2010 and 2011, http://thomas.loc.gov/cgi-bin/query/D?c111:4:./temp/~c111ggZuRo:

-American Clean Energy and Security Act of 2009 , http://thomas.loc.gov/cgi-bin/query/z?c111:H.R.2454:

-S. Shashikant, "Climate -technology Protectionism and IPR's", South Bulletin, 10 Eylül 2009, published by South Centre, www.southcentre.org

-"Who owns our low carbon future? , Intellectual Property and Energy Technologies", A Chatham House Report, Eylül 2009, http://www.chathamhouse.org.uk/files/14699_r0909_lowcarbonfuture.pdf ■

Süre uzatımıyla yüksek teklifin geçerliliği belgelendi

Nükleer ihalede uzatmalar oynanıyor

Dünya Nükleer Endüstri Durum Raporu'nda, 1 Ağustos 2009 itibariyle, 435 olan dünyada çalışmakta olan nükleer reaktör sayısının 2002 yılına göre 9 reaktör eksilmiş olduğu belirtilirken, dünyada 2 yıldır hiç nükleer santralın devreye alınmamış olduğu bildirildi. Raporda, Türkiye'nin de içinde gösterildiği nükleer enerji kullanmaya aday ülkeler için 'Aday ülkelerin tümü için, yakın zamanda fisyon güç programlarının; gerekli teknik, politik ve ekonomik çerçevede uygulanması pek mümkün görünmüyor' saptaması yapıldı.

Hüseyin ÖNDER
EMO 41. Dönem Yönetim Kurulu Yazmanı

EMO Basın - Tek teklif gelmesine rağmen yarışma adı altında sürdürülen nükleer ihale, teklif geçerliliği için belirlenen 360 günlük sürenin dolmasının ardından sessiz sedasız bir şekilde uzatıldı. Böylece tek teklif veren ortaklığın, ihale koşullarına aykırı olarak sunduğu ve zorla değerlendirmeye alınmaya çalışılan tekliflerinin geçerliliği olmadığı da belgelenmiş oldu.

AKP Hükümeti, hem hukuki hem de ekonomik olarak başından iptal etmesi gereken nükleer ihaleyi, Rusya ile yürüttüğü **"enerji pazarlığı"** çerçevesinde hâlâ masada tutuyor. Ankara'ya 6 Ağustos 2009 tarihinde yaptığı ziyaret sırasında sürdürülen **"nükleer enerji"** pazarlığından çıkan Rusya Başbakanı **Vladimir Putin**, Rus şirketin ihaleye kazandığına yönelik açıklamalarda bulunmuş, fiyatı aşağı çekilip-çekilemeyeceğini araştıracaklarını beyan etmişti. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Taner Yıldız** ise aynı günlerde Rus şirketin hemen hemen tüm kesimler tarafından **"pahalı"** olarak nitelendirilen teklifinin aşağılara indirilebilmesi için kurulum ve işletme maliyetlerinin bir bölümünün kamu tarafından üstlenilmesi anlamına gelen kamu-özel sektör işbirliği modeline geçişin de gündemde olduğunu açıklamıştı.

Yarışma adı altında düzenlediği ihaleyi 1 yıldır iptal etmeyerek süründecemede bırakan AKP Hükümeti, 1 yılın sonunda halen özel sektörün alım ve fiyat garantili olarak nükleer santral kurmasına dayalı modelden kamu-özel sektör ortaklığı modelini tartışmaya geçiş yapmıştır. Model tartışmasının yürütüldüğü günlerde, 24 Eylül 2008 tarihinde verilmiş olan teklifin 360 günlük geçerlilik süresi de doldu.

Geçerlilik süresinin 19 Eylül 2009 tarihinde dolmasının ardından 26 Eylül 2009 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, nükleer santral ihalesinde verilen teklifin değerlendirme süresinin iki ay uzatıldığını belirterek, sürenin 24 Kasım'da biteceğini açıkladı. Çalışmaların devam ettiğini belirten Yıldız, **"Bu bir yarışma süreci olduğu için Rusya Federasyonu'na,** 'Evet biz bu işi size verdik, şimdi bunun yasal zemini hazırlıyoruz' **demiyoruz. Hiçbir zaman için böyle deme durumunda da değiliz. Yani bu işin sonunda her zaman açıkça söylüyorum** 'evet' **veya** 'hayır' **şu anda netleşmiş değil"** diye konuştu. Yıldız'ın teklif süresinin 2 ay daha uzatıldığını açıklaması, aslında hukuki olarak yalnızca şirketin ilk teklifinin değerlendirmeye alınabileceğinin de kabul edildiği anlamına gelmektedir. Gelinen aşamada, içinde bulunan küresel krizin de etkisiyle özel sektöre alım garantili nükleer santral kurdurma yöntemi yerine kamu-özel ortaklığı adı altında devlete dayalı piyasayı öne çıkaran bir yaklaşımla pazarlıkların yürütüldüğü anlaşılıyor.

Nükleerde dünya görünümü
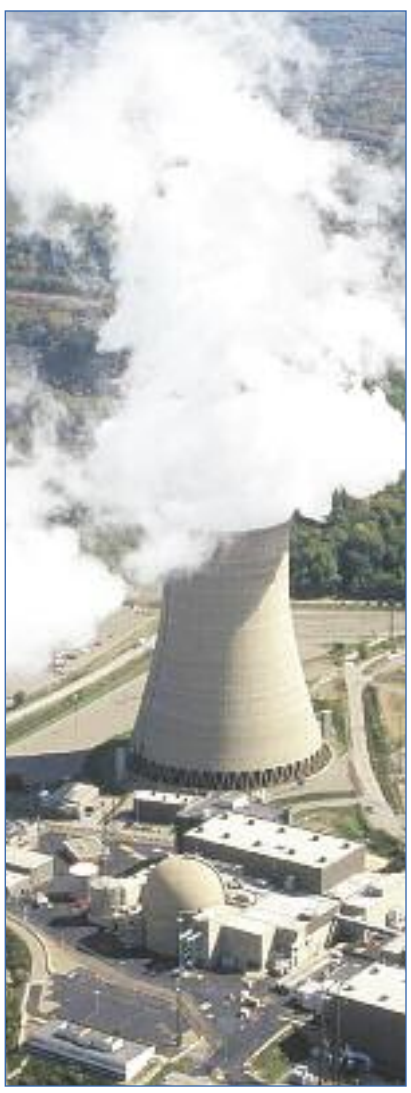
Türkiye'de nükleer ihale hala masada tutulurken, dünyadaki nükleer endüstriye ilişkin raporlar Türkiye'nin bir maceranın peşinde koştuğunu gösteriyor. Alman Federal Çevre Bakanlığı için hazırlanan Ağustos 2009 tarihli Dünya Nükleer Endüstri Durum Raporu, nükleer santrallardan enerji üretiminde yaşanan düşüşü belgelerken, yeni nükleer santral kurulumunda da çıkmaza girildiğini ortaya koydu. Raporda, 1 Ağustos 2009 itibariyle, 435 olan dünyada çalışmakta olan nükleer reaktör sayısının 2002 yılına göre 9 reaktör eksilmiş olduğu belirtilirken, dünyada 2 yıldır hiç nükleer santralın devreye alınmamış olduğu bildirildi. Türkiye'nin de içinde gösterildiği nükleer enerji kullanmaya aday ülkeler için ise rapor **"Pratik olarak nükleer enerji kullanmaya aday ülkelerin tümü için, yakın zamanda fisyon güç programlarının; gerekli teknik, politik ve ekonomik çerçevede uygulanması pek mümkün görünmüyor.** 'Potansiyel yeni nükleer ülkelerin' **hiçbirinin, bir nükleer santrali işletmek için uygun nükleer yönetmeliği, bağımsız bir regülatörü, yerel** 'koruyucu bakım' **kapasitesi ve vasıflı iş gücü yok. Sıfırdan başlayan ülkelerin zorunlu olan düzenli bir sistemi inşa etmeleri en az 15 yıl alabilir"** saptamasına yer verdi. ■